شیعر و شاعیریی و خوێندنەوەیەك بۆ بەرهەمە شیعری "بەرەواژ"ی نارین ڕۆستەم-2-… سێران محەمەدەسوورە

-2-

سێیەم: شیعری کڵاو و شیعری حەمام

ا

لە بەرهەمەکەدا شیعری کڵاو یەکەم شیعرە و شیعری حەمام کۆتا شیعریەتی، هەڵبەتە ئەم دوو شیعرە بە مەبەست لە دوو شوێنی تایبەت و گرینگ داندراون، هەر ئەم شوێنەشە کە هەڵوەستەمان پێدەکات. شیعری کڵاو بە پێی ڕیزبەندیی شیعرەکانی نێو بەرهەمەکە دەکەوێتە ژمارە یەك و شیعری حەمامیش دەکەوێتە ژمارە نۆ. هەڵبەت هەریەك لە ژمارەکان ژمارەی تاکن. ژمارەی تاك هەڵگری نهێنیی و پیرۆزییەکی تایبەت بە خۆیانن.

ئەم دوو شیعرە بەدەر لە خوێندنەوەی جیاوازی سەربەخۆی شیعرەکان، ئەوە ئەگەر بێت و هەردووکیان بەیەکەوە بەراورد بکەین، ئەوە ئەو قسەیەی کە وتمان بەمەبەست لەو شوێنە دانراون، ئاشکراتر دەبێت.

ئەم دوو شیعرە پەیوەندییەکی نهێنیی لەنێوانیان دایە، پەیوەندییەك کە نهێنیی پیرۆزی ژمارە بەڕێوەیان دەبات.

بەر لەوەی سفر وەك ژمارە بخرێتە پاڵ یەك، ئەوە نۆ کۆ یەك دەیکرد بە یازدە. واتە شیعری یەکەم کە ژمارە یەکە و شیعری حەمام ژمارە نۆیە، هەردووکیان بە یەکەوە، وەك چۆن تاکن، ئەوهاش نابن بە دە، بەڵکوو دەبن بە ژمارەیەکی تر کە تاکە، ئەویش ژمارە یازدەیە، دوو دانە یەك کە ژمارەی تاکن، خراونەتە پاڵ یەکتر. یازدە ئاماژەیە بۆ وزەیەکی گەورە، هەر بۆیەش ژمارەیەکی پیرۆزی کۆمەڵگە ڕۆژهەڵاتییەکان بووە، ئەفسانە، دین و فەرهەنگی ئەم میللەتانەی داگیر کردووە. هاوکات هەردووك لە شیعرەکان "کڵاو و حەمام" بە خستنەپاڵی یەك سفر، دەبن بە ژمارەیەکی جووت، واتە سفر بەشدارە لە درووستکردنی بێبڕانەوەی بەردەوامیی، کەواتە لەم ڕوانگەیەشەوە ئەم دوو شیعرە لەگەڵ یەکتردا گەشەی بەردەوام بە فرەمانایی و فرەڕەهەندیی خۆیان دەدەن.

شیعری ژمارە یەك "کڵاو"ـە، یەك نیشانەی خواست، سەربەخۆیی، وزەی

ئەرێنیی، هەروەها لەخۆگری نارسیزم، ئاواتی زۆر و زانینە. سەرباری ئەوە یەك نیشانەی دەسپێكێكی نوێی ژیانە، لە بەرهەمی بەرەواژدا شیعری كڵاو دەستپێكە. هەموو شتێكی نوێ سەرەتایەكە، واتە بە یەك دەستپێدەكات، هاوكات لەنێو هەموو شتێكیشدا، شتێك هەیە، ئەم شتەش ناوی دەنرێت تاقانە. مرۆڤی كۆن بەم تاقانەییە لە پەیوەندییدا بوون، ئەو شتگەلەی كە لەبەین دەچن، دواجار یەك شتیان لێدەمێنێتەوە. بۆ نموونە خودا تاقە، بەڵام بەرلەوەی تاق بێت، بە فرەخودایییدا ڕۆیشتووە و خوداكانی تر لەبەین چوون. ئەو شتانەی كە هەن، تا دێت لەبەین دەچن و وزەیان لە یەكدا كۆدەبێتەوە. بەهەر حاڵ وەك وتمان، یەك دەستپێكە و نۆش شا. بەوپێیە لەم بەرهەمە شیعرەدا بە یەك “كڵاو” دەستپێدەكات و لە شیعری نۆ “حەمام”دا بە كەماڵی خۆی دەگات. ژمارە نۆ، لەنێو ژمارەكاندا بە ژمارەی شا ناسراوە، نیكۆلا تێسلا (Nikola Tesla)، كە تا ئەوكاتەی مرد، نزیكەی 700 داهێنانی هەبوو، ژمارە نۆ یەكێك بووە لەو سێ ژمارە دەگمەنەی كە ئەم بلیمەتە نامۆیە هەمیشە جەختی لەسەر كردووەتەوە. تێسلا گوتوویەتی: ئەگەر دەتزانیی ژمارە3، 6، 9* چەندە گرینگن، ئەوە كلیلی هەموو دونیات لەبەردەستدا دەبوو. باوەڕبوونی تێسلا بەم ئەندازەیە، بووبووە هۆی ئەوەی كە خاوەنی هەڵسوكەوتێكی سەیریش بێت، بەڵام تا ئێستاش هیچ ڕوونكردنەوەیەك بۆ وەها ڕەفتارەكەی نییە (ئەنتەرنێت. 1). بەهەر حاڵ ژمارە نۆ، ژمارەی ڕیزبەندیی كۆتاییی شیعرەكەیە و بەرهەمەكە گرێ دەدات.

شیعری حەمام كە لە ڕیزبەندی نۆ دایە و شیعری كڵاو لە ریزبەندی یەك دایە، ئەگەر نۆ كەم یەك بكرێت، ئەوە ژمارە هەشت دەردەچێت، میسرییە كۆنەكان بڕوایان وابووە، كە ژمارە هەشت نیشانەی هاوسەنگییە لە جیهاندا، هەروەها فیساگۆرس نیشانە و هێمای خۆشەویستی و هاوڕێیەتیی پێبەخشیبوو (ئەنتەرنێت:1). كەواتە هەشت نیشانەی هاوسەنگیی، هاوڕێیەتیی و خۆشەویستییە. بەمپێیە پەیوەندییەكی هاوخوێنیی لەنێوان ئەم دوو شیعرەدا هەیە:

ئەم دوو شیعرە هەردووكیان بەپێی گرینگی ئەو شوێنەی لێی داندراون، هەریەكەیان لە چەند كۆپلەیەك پێكدێن، هەم دیسان كۆپلەكان پێنج كۆپلەن، واتە تاكن و جووت نین. ژمارە پێنج لە شارەستانییەتە كۆنەكاندا بە ژمارەیەكی گرینگ و كاریگەر دانراوە، لە سەردەمی فیساگۆرسدا ئەم ژمارەیە بە ژمارەیەكی تەواو و پووخت بۆ مرۆڤ دانراوە. لە ئایینەكانیشدا گرینگیی تایبەتی خۆی هەبووە، هەروەها وەك هێمایێكی گرینگی كولتووریی بەكار هێنراوە (ئەنتەرنێت:1). ژمارە پێنج پەیوەندیی بە سەركێشیی و گێڕانەوە هەیە؛ كاتێك گوێ لە جەستەت، لە دەروونت دەگریت؛ لە كۆتا كۆپلەی شیعری حەمامیشدا،

وشەی “هاوار” هەیە، واتە گوێگرتن لە جەستە، لە دەروون هەیە. هەمان هەڵگری نهێنیی ئەم کۆپلەیەیە کە پێنجەم و دوا کۆپلەی شیعرەکەیە. هاوکات منی ناو شیعری “حەمام” کە هاوار دەکات، تابلۆی قیژەی ئێدڤارد مۆنك (1863- 1944)مان دێنێتەوە پێشچاو.
بەهەرحاڵ، ئەم دوو شیعرە بەتایبەتیی و بەرهەمەکە بە گشتیی لەڕووی ڕەمز و ڕازی ژمارەوە نهێنیی زۆرتر لەخۆ دەگرێت و وردبوونەوە و گەڕانی زۆرتری پێویستە.

ب- پێکهاتەی شیعرەکان:

بۆ ئەوەی ئێمە لە هەردووك شیعرەکە بگەین، ئەوە پێویستە پێکهاتەی هەردووك لە شیعرەکان و پەیوەندیی هەر یەکەیان بەوی تر بخەینەڕوو. بەڵام بەر لەوە دەبێ ئەوە بزانین کە هەریەك لە شیعرەکانی “دەستێك بە شەش پەنجەوە، سێ برادەر، بووکەڵەی سووپەرمان، ئێکسپایەر و شەڕەپشیلە” بگێڕەوەکەیان هەر تەنیا منداڵێك نییە، بەڵکوو منداڵییەکی گەورەبووشە. واتە دەتوانین بڵێین، ئەو منە زیاتر و بە چاوێکی قووڵی منداڵیی، پێگەیشتوویی و شاعیرییەوە، ڕێدەچێتە ناخی ڕووداوەکانەوە.

شیعری کڵاو

کۆپلەی یەکەم:

ئەو: باوك، خەمۆکیی و شاردنەوە

کڵاوی چەرمیی، شاعیر

لە کۆپلەی یەکەمی شیعری کڵاودا باوك هەیە، کە دەیەوێت خەمۆکییەکەی بشارێتەوە، بۆیە کڵاوێکی چەرمیی دەکاتە سەری و دەبێتە شاعیر.

کۆپلەی دووەم:

ئەو: برا، برینی سەر، سەرتاشین

کڵاوێکی ڕەش، ئیماندار

من/شاعیر: کڵاوی جادوویی، بزربوون.

کۆپلەی دووەم دوو بەشە، لە بەشی یەکەمدا برا هەیە، کە بەهۆی هەژارییەوە سوود لە مووسی هەرزان، وەردەگرێت، کە سەری بریندار دەکات، بۆ ئەوەی برینەکانی سەری بشارێتەوە کڵاوێك لەسەر دەنێت. بە مانایەکی تر، سەری براکە دەکەوێتە ناو کڵاوێکی ڕەش، واتە دەبێتە ئیماندار و مێشکی خۆی تەسلیمی دین دەکات. “سەری لوول دا و فڕێی ددایە ناو بازنەی کڵاوێکی ڕەش” (هەمان: 5)
بەڵام کۆپلەی چوارەم ئەنجامی کۆپلەی دووەمە و بە بۆ کۆپلەی چوارەم ئەم کۆپلەیە لەم شیعرەدا بۆ ئامانج دەردەکەوێت، چونکە

کڵاوی ڕەش، کە سەرەنجامی ژیانی برایەکەیە، فڕێدەدرێتە نێو کڵاوەکەوە، ئەوەی ئەم فڕێدانەش ئەنجام دەدات، چارەنووسە.
لە بەشی دووەمی کۆپلەی دووەمدا من "نارین/ شاعیر" هەیە. کە کڵاوێکی جادوویی لەسەری دەنرێت و بزر دەبێت. لە کۆپلەی پێنجەمدا "من" بەدوای کڵاوە جادووییەکەدا دەگەڕێت.

کۆپلەی سێیەم:
کڵاوی چەرمیی= شاعیر (باوك)، پاڵکەوتن/مردن
کۆپلەی سێیەم ئەنجامی کۆپلەی یەکەمە، کە باوك دەیەوێت خەمۆکییەکەی بشارێتەوە و دواجار دەبێت بە شاعیر. خەمۆکیی لە کۆپلەکەدا نیشانەی دڵەڕاوکێ، پەرێشیی و خەمخۆریی باوکە بۆ ئەو و من/ ڕۆڵەکانی. بەڵام لەم کۆپلەیەدا ئەوە ئەو کڵاوەی کە دەیکات بە شاعیر، لە جەکمەجەی دۆڵابەکە کۆ دەکەوێت، واتە پاڵ دەکەوێت. لە شیعرەکەدا دوو ململانێمان نیشان دەدات، ململانێی زانین و دین. ململانێی یەکەم کە زانینە پەیوەستە بە کۆپلەی یەکەم و سێیەم، بەڵام ململانێی دووەم کە دینە پەیوەستە بە کۆپلەکانی دووەم و چوارەمەوە. بەوپێیە یەکەمیان هەردەم لە گۆڕاندایە، یان مرۆڤ تێیدا جێگیر نییە، بۆیە تووشی خەمۆکیی دەبێت و ئەوەندەی دینیش ناخایەنێت و نامێنێتەوە. بۆیە ململانێی دووەم کە ئایینە ڕیشە و ڕەگی قووڵترە و بە ناخی مرۆڤدا ڕەگ دادەکوتێت. کەواتە لایەنی یەکەم دەبێت پاڵ بکەوێت، واتە پاشەکشە بکات، لەبەرانبەر کاریگەریی لایەنی دووەمدا.

کۆپلەی چوارەم:
کڵاوی ڕەش= ئیماندار، قیڕ
لە کۆپلەی چوارەمدا، هەم دیسان کڵاوی برا هەیە، کە لە کۆپلەی دووەم کڵاوێکی ڕەش بووە. بەڵام لەم کۆپلەیەدا ئەم کڵاوە دەبێت بە قیڕ و بەسەریەوە دەنووسێت، کە دەکرێت ئایدۆلۆژیای دینیی بێت، کە مرۆڤ بەزۆر دەتوانێت لێیەوە بێتە دەرەوە، چونکە زووتر و خێراتر مرۆڤ گیرۆدەی دین دەبێت.

کۆپلەی پێنجەم:
کڵاوی جادوویی= بزربوون، گەڕان، بزربوون
بەشی دووەمی کۆپلەی دووەم، پەیوەستە بە کۆپلەی پێنجەم. لە کۆپلەی پێنجەمدا کڵاوی جادوویی هەیە، کە منی شاعیر بەدوایدا دەگەڕێت، بەڵام بزری دەکات و بزر دەبێت. لەنێوان کڵاوی چەرمیی و کڵاوی ڕەشدا، کڵاوی جادوویی گوزارشتە لە من، کە منی نووسەر/شاعیرە. شاعیر لەنێوان ئەم دوو کڵاوەدا، ون دەبێت، یان سەرگەردان دەبێت،

نازانێت کامیان هەڵبژێرێت و بچێتە ژێر کام ململانێوە، ئایە ڕێچکەی باوك بگرێتە بەر، یان ڕێچکەی برایەکەی، ئاخۆ ببێتە شاعیر یان دیندار؟ بۆیە ئەو منە سەرگەردانە، ڕۆحی نەرێنییە و بزر دەبێت.

شیعری حەمام

کۆپلەی یەکەم:

ئەو: باوك شاعیر

گڵی زەوی، خەمخۆریی و ئەرك.

لە شیعری حەمامدا باوك هەیە، بەڵام ئیتر ناڵێت بوو بە شاعیر، چونکە پێشتر شاعیر بووە، بۆیە دەڵێت، "باوکم شاعیر بوو" (ڕۆستەم. 2021: 33).

کۆپلەی دووەم:

ئێمە: کاغەزی زەرد، کەرەستە.

ئەم کۆپلەیە نوێنەرایەتیی کۆپلەی سێەم دەکات، واتە ئێمە لە کۆپلەی سێیەمدا دابەش دەبێت بەسەر من کە نووسەرە، هەروەها برا، لەگەل ئەوەشدا لە بەشی یەکەمی کۆپلەی چوارەمدا کە وشەی خوشك دەهێنرێت، دەرگەی خێزانێکمان بەڕوودادەکاتەوە، بۆیە ئەم خوشکەش هەمان "من"ـەکەی شاعیرە.، یان ئەویدیکەی شاعیرە، من ئەویترە (ڕامبۆ، 2007: 20). "خوشکم…/ بەدوای شانەی پرچیدا ڕۆیشت/ نەگەڕایەوە." (هەمان: 35)

ئێمە گوزارشتە لە ئەندامانی خێزان، بەتایبەت خوشك و برا، لە بەشێك لە شیعرەکانی نێو بەرهەمەکەدا ژینگەی خێزان، منداڵیی و ژیانی شاعیر بەرگیان بەسەر ڕووخسار و ناوەڕۆکی شیعرەکاندا پۆشیووە، بەڵام ئەم کارە زۆر بە وردیی و هونەرییانە کراوە. هەر بۆیەشە جێناوی کەسی سەربەخۆی "ئێمە" دەستوپەنجەی لەگەڵ شادییدا نەرم نییە، ئەوەندەی ئەو "ئێمە"یە مانای خەمناکیی دەگەینێت. لە کۆپلەکەدا ئێمە هاتووە، نەك من، ئەمەش ئەوە نیشاندەدات کە "من" ناتوانێت لەنێو کۆدەنگیی و ئەواندا خاوەن هەڵبژاردەیەك بێت، بۆیە لەو شوێنەی کە جێناوی کەسیی سەربەخۆی "ئێمە" دێتە گۆڕێ، ئەوە مرۆڤ دەکەوێتە نێو خەمناکیی و نەخۆشییەوە. ئێمە: کاغەزی زەرد= خەمناکیی و نەخۆشیی.

سەرباری ئەوە لەکۆتایی کۆپلەکەدا تەکەز دەخرێتە سەر ئەوەی کە ئێمە "خوشك و برایەکان" ئەرکیان پێئەنجامدەدرێت، نەك ئەوەی ئەرك ئەنجام بدەن. واتە ئێمە لەژێر خواست و فەرمانی خۆماندا نین، بەڵکوو لەژێر خواست و فەرمانی ئەویگەورەترین.

"جوان بیانشۆن،/ چڵك و برینەکانیان داماڵن/ دەمەوێ بە پاکی

بیانبەمە ناو شیعرێكمەوە” (هەمان، 34)

كۆپلەی سێیەم:
من/ شاعیر: سابوون، هەڵخلیسكان و هاوار
ئەو: برا، گەورەبوون
عەبایەكی ڕەش، بزماری ژەنگاویی، هەڵواسران
ئەو: خوشك، ڕۆیشتن و نەگەڕانەوە.

كۆپلەی سێیەم بەسەر سێ بەشدا دابەش دەبێت، بەشی یەكەم پەیوەستە بە منی شاعیر. شاعیر هەردەم منداڵە، منداڵێك دوای گەورەبوونی لە قوژنیچكێك یان گۆشەیەكی ماڵەوە سەیر دەكات، نەخۆش و ڕەشبینكراوە، هەربۆیەش دەیەوێت بژیت، وەك دایكێك ئەم نەخۆشیی و خەمۆكییە پەروەردە بكات و دەست بەسەریەوە دابێنێت، چونكە زۆربەی خەمەكان لێی دەسێنەمنەوە، لەكوێدا نەخۆشیی و خەمۆكیی هەبوو، لەوێدا تاسەی دەردەمنیی خوویانە.

هەربۆیەش ئەم منداڵە گەورەبووە لەم گۆشەیەوە دەبینێت كە منداڵێك -كە دەكرێت هەمان منداڵیی خۆی بێت- قاچی لە سابوون هەڵدەخلیسكێت، سابوون لێرەدا گوزارشتە لە داڕمانی بەها، ململانێ و بێتەكووزیی كۆمەڵگە، هەربۆیەش ئەم ئاڵۆزیی و ململانێیە واناكات ڕەشبینێكی ناچالاك و دژەژیان بێت، بەڵكوو دەبێتە هۆی ئەوەی هاوار بكات، دەمەوێت بژیم. هەرچەندە دوای وشەی هاوار یەكڕاست سێ خاڵ دانراون. ئەمەش دەرگە بۆ فرەمانایی و لێكدانەوە زیاتر دەكات. هەر لەم ڕوانگەیەوەش ئێمە ئەو تێگەیشتنەی خۆمان هەڵهێنجاوە.

بەشی دووەمی كۆپلەی سێیەم پەیوەستە بە ئەو، كە برایە. نێر هەر لە وەسەرپێكەوتنیەوە دەبێتە میراتگری باوك، هەر بۆ ئەمەش ئامادە دەكرێت. بۆیە شاعیر كە لە سووچێكی ماڵەكە، یان لە قووژبنێكەوە وەستاوە، سەیری برای ئەو منداڵەی تر دەكات، بەڵام لە هەڵسوكەوت و مامەڵەی لەگەڵ بەرانبەرەكەیدا دەبینێت كە ئەو منداڵە بە منداڵیی گەورە بووە. چ سەیرە ئێمە منداڵییش وەك منداڵیی تێیدا نامێنینەوە و ناژین.

بۆیە ئەو منداڵە، كە ئیتر منداڵ نەماوە، وەك عەبایەكی ڕەش، وەك پاسەوانی نەریت چاودێرە و هەردەم لە ڕوانینی بەرانبەرەكەیدا هەڵواسراوە. هەڵواسرانی ئەو برایە بە مزمارێكی ژەنگاویی حەمام، گوزارشتە لەوەی كە برا هەر دوای ئەوەی كە منداڵ نامێنێت، دەبێتە پارێزەری نامووس، یان شەڕەفی بەرانبەرەكەی، بەڵام بزماری ژەنگاویی، ئەوە نیشاندەدات، كە ئەم دەسەڵاتە ساختە و لەرزۆكە، نەڕۆمێكی ژیانە و زوو یان درەنگ ئاوادەبێت.

لە بەشی سێیەمی ئەم كۆپلەیەدا، خوشك هەیە، كە دەكرێت هەمان منی

شاعیر بێت، کە شاعیر هاتووە وەك یارییەك، یان وەك هونەرێك بۆ ئەوەی من دووبارە نەکاتەوە، سوودی لە خوشك بینیووە. یان دەیەوێت لەڕێگەی هێنانی خوشکەوە بڵێت ڕۆیشتم، بەڵام هاوارکردنم منی نەگەڕاندەوە و بزری کردم. بۆ؟ چونکە دەنگی شاعیر لە تەواوی بەرهەمەکەدا هەردەم دەنگێکی بزر و خۆحەشاردەرە، کەسێك نییە کە ببینرێت، دەنگێکی کزە و لە پەراوێزدا ئامادەیی هەیە.
یان دەکرێت ئەو مانایە بدات، کە ئێمەی خوشکان، هەردەم بەدوای شانە، بووکۆڵە و... دا دەبردرێین، تا لە ڕوانینی ئەواندا جێگەمان ببێتەوە، تا چەند دوای ئەمانەش بکەوین، ئەوە لە ناسینی خۆمان دوورتر دەکەوینەوە و بزر دەبین. بەمپێیە ئەو خوشکە هەمان منی شاعیر دەردەکەوێت.

کۆپلەی چوارەم:
ئێمە: بەکارهێنان و بە ئامراززانینیان بۆ کەرەستەی شیعر.
شاعیر لە کۆپلەی یەکەمدا بەبێ ئەوەی بڵێت "ئێمە"، ئەوە سوود لە جێناوی لکاو وەردەگرێت، لە کۆپلەی دووەمدا "ئێمە"ی هێناوە و لە کۆپلەی سێیەمدا ئێمە هەڵدەوەشێنێتەوە، بەڵام وەربارە لە کۆپلەی سێیەمدا ئێمە دێنێتەوە و لە دوا کۆپلەدا هاواری ناڕازیی من دەبیسترێت.
کەرەستەکان کە باوك بۆ شیعر دەیەوێت بەکاریان بێنێت "ئێمە"یە، تەنیا بۆ ئەوەی براوە بێت، براوەبوون پشتەستوورە بە قەبووڵی ئەوان، بەڵام قەبووڵی ئەوان هەرمان نییە، بۆیە گڵی زەوی، کە "ئێمە/خێزان"ـە لە دەستیدا دەخزێت.

کۆپلەی پێنجەم:
من/ شاعیر: هەڵاتن و هاتنەدەرەوە لە تێکچرژاوویی و حەمامی بازاڕ.
حەمامی بازاڕ گوزارشتە لە کۆمەڵگەیەکی نەریتیی خاوەن مقۆمقۆ و دەنگەدەنگ.
لەم کۆپلەیەدا کە کۆتاییی شیعرەکەیە، بە سووڕی بەرەواژبوونی خۆی دەگات. ئەوەتا من/شاعیر دەیەوێت لەنێو حەمامی بازاڕ، ژیانێك کە تێیان خزاندووە هاوار دەکات و دەڵێت دەمەوێت بێمە دەرەوە. چیتر نامەوێت کەرەستەی ئەوانی تر بم، هاتنەدەرەوە لە شیعری باوکدا، هاتنەدەرەوەیەک لەژێر چەتری هەرەوەزیی، پچڕاندنی زنجیرەی نەریتی کۆمەڵگە و بازاڕیی.

ج- پەیوەندیی هەردووك لە شیعرەکان بە یەکترەوە:
{لە پێشتردا هەندێك خاڵ ئاماژەیان پێکراوە بۆیە لێرەدا ئاماژە بە هەموویان نادرێتەوە.}

1- شیعری کڵاو "پێنج کۆپلە"یە، شیعری حەمام "پێنج کۆپلە"یە.

2- کۆپلەی یەکەمی شیعری کڵاو سێ کۆپلەیە و شیعری حەمام پێنج کۆپلەیە، بەیەکەوە دەبن بە هەشت، هەشت مانای خۆشەویستیی دەگەیەنێت. بەوپێیە پەیوەندییی هاوخوێنیی یان خۆشەویستیی نێوان ئەم دوو شیعرە بەیەکەوە دەردەکەوێت.

3- کۆتایی هەردووك لە شیعرەکان بەپێچەوانەی کۆپلەی یەکەم کە بە باوك دەستپێدەکەن، ئەوە بە منی شاعیر کۆتاییيان دێت. دیسان پێنج هەمان جادوو و نهێنیی ژمارە لەخۆ دەگرێت، کە هاوکاتە لەگەڵ هاوژمارەییی هەردووك لە شیعرەکان.

4- لە یەکەم کۆپلەی شیعری "کڵاو"دا باوك هەیە، کە دەیەوێت خەمۆکییەکەی بشارێتەوە، بۆیە کڵاوێك دەخاتە سەریەوە و دەبێت بە شاعیر. هاوکات لە یەکەم کۆپلەی شیعری "حەمام"یشدا باوك هەیە، بەڵام ناڵێت بوو بە شاعیر، بەڵکوو پێشتر لە یەکەم شیعری نێو بەرهەمەکەدا کە شیعری "کڵاو"ـە دەبێتە شاعیر، بۆیە لە شیعری حەمامدا، دەڵێت "باوکم شاعیر بوو" (هەمان: 33).

5- خەمی باوکی نێو هەریەك لە شیعرەکان هەمان خەم و پەرێشییان هەیە.

6- لە شیعری کڵاودا باوك، برا و منی شاعیر هەیە، لە شیعری کڵاودا هەر سێکیان هەن و خوشکیش زیاد کراوە، کە ئەویدیکەی شاعیرە. یان ڕوونتر کۆپلەی یەکەمی شیعری کڵاو پەیوەستە بە کۆپلەی سێیەمی. کۆپلەی دووەمی برا و منی شاعیر هەیە، کە بەسەر دوو کۆپلەدا دابەشکراون، و پەیوەستن بە کۆپلەی چوارەم و پێنجەمن. کۆپلەی یەکەمی شیعری حەمام پەیوەستە بە: کۆپلەی دووەم، بەبێ ئەوەی ناوی باوك بهێنرێت، کۆپلەی چوارەم، کە ناوی دەهێنرێت. کۆپلەی دووەمیش "ئێمە" هەیە و بەسەر من، ئەو/برا و خوشك دابەشکراون. منی کۆپلەی دووەم ڕاستەوخۆ پەیوەستە بە کۆپلەی پێنجەمەوە.

7- لە هەردووك شیعردا، منی شاعیر، وەك ئەوەی بڵێت من شاعیرم، دەنگی نییە، بەڵکوو وەك کارەکتەر، داشێك لە یارییەکەدا ڕۆڵی هەیە، یان بەکار دەهێنرێت. ئەمە سەبارەت بە تەواوی شیعرەکانی نێو بەرهەمەکە ڕاستە.

8- لە شیعری یەکەمدا منی شاعیر بزربووە، لە شیعری حەمامدا پێمان دەڵێت کە ئەوەی بزری کردووین کۆمەڵگە/حەمامبوونی ژیانە و دەیەوێت بێتە دەرەوە.

9- خەمۆکیی باوك لە شیعری یەکەمدا یەکسانە بە کاغەزی زەردی ئێمەی شیعری حەمام.

10- کڵاوی باوك لە شیعری یەکەمدا پاڵدەکەوێت و لە شیعری حەمامدا گڵی زەوی لە دەستی دەخزێت.

11- کڵاوی ڕەش، مووسی خراپ و سەرلوولدان لە شیعری یەکەمدا یەکسانن بە عەبایەکی ڕەش، بزماری ژەنگاویی و هەڵواسران.
12- هەردووکیان هەمان منداڵیین، زمان منداڵییە، ڕوانین تێکەڵە لە منداڵیی و ترس کە لە گەورەییدا لەبەردەم ئەو دیمەنانەی منداڵییدا هەبوون، سەراسیمە و پەشۆکاوە.
13- لە هەردووک شیعرەکەدا منداڵییەکی بچووک و گەورەبوونێکی منداڵییپێوەماو هەیە.
14- لە هەردووک شیعرەکەدا منی شاعیر لاتەریک و دەنگێکی کزە، ڕۆڵی زەق نییە و لەبەردەم ڕووداوەکانی منداڵییدا کە ئەو دەم وەک کایە بینیونی، بەڵام لە گەورەییدا لەنێوانیاندا لە بزربوون و هەڵاتندایە.
15- دوا کۆپلەی هەریەک لە شیعرەکان، منی شاعیرە، کە لە یەکەمیاندا گەڕان و بزربوون هەیە و لە شیعری “حەمام”دا خۆدزینەوە/هاتنەدەرەوە هەیە. هاوکات کۆتاییی هەردووکیشیان وێنای ئازار نیشاندەدەن.

ئەمانەی سەرەوە چەند خاڵێک بوون نەک هەمووی، کە پەیوەندیی هاوخوێنیی لەنێوان ئەم دوو شیعرەدا نیشان دەدەن. چەندین خاڵی لێکجیاوازیشی تێدایە، کە ئەمەش بووەتە هۆی ئەوەی کە وەک دوو شیعری سەربەخۆ، دەوڵەمەند، تەقلەهەق و پر لە جوانیی ببینرێن.

ماویەتی...

بەشی یەکەم...